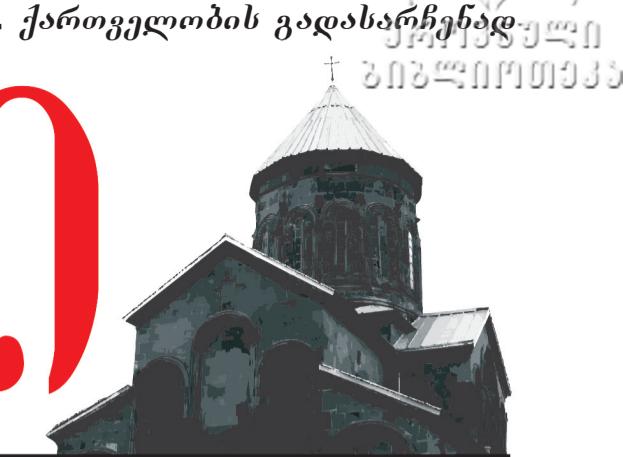

იური

№ 21 (90) 30 03 2009

სახალხო

მოქადაგი

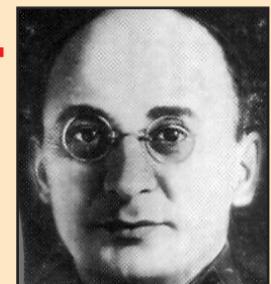
“სამებრელის” მოგანი

50 თებერვალი

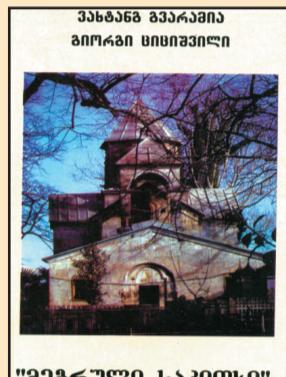
რედაქტორის გვარი ნოსტალგია 2

...რაც უფრო ძლიერად სტანჯავდა ნოსტალგია ქართველ ადამიანს, მით უფრო დიდ პატრიოტს უზრდიდა იგი საკუთარი შვილების სახით იმ ქვეყანას, სადაც თავს აფარებდა. იგი ცდილობდა, რომ რომის პაპზე უფრო დიდ კათოლიკები წარმოჩნდიდნენ, წამსევ იმ “ჭედს” იხურავდა, რომელ სოფელშიც შევიდოდა, მაგრამ სამშობლოზე ფიქრში ათენ-აღამებდა. “პატარა საქართველოს” უწოდებდა მხოლოდ იმ სასაფლაოს, სადაც თუნდაც რამდენიმე მისი თანამოქალაქე დევნილი ქართველი განისვენებდა...

ლავრაცი 4 ბარია — ერთობლი განია

გაზიარებული ამბენებს წერილების ციკლს, რომელიც ასახავს უსტართში მოვლიო ჩემაინიატების ვინალურ გატალიეს. 12

მართლაც
ზასაინიავი
ნიანი

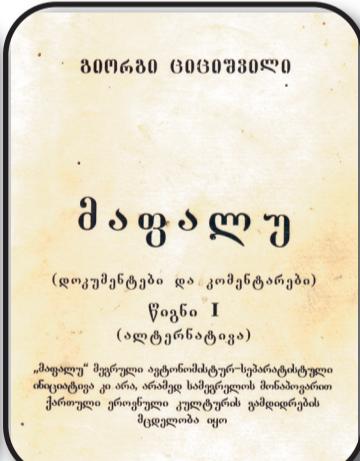
ალექსანდრე ჭავჭავაძე ამის იქით მსოფლიო 7-10 უფსკრულია!

მოგმართავთ ყველას! საქართველოს მო-
კლაკებს, პოზიციას, თოვზიციას, საქართვე-
ლოს ყველა გულშემატებივარს! დღეს მხოლოდ
საუბრის დრო არ არის, დღეს

ა ა ფ ა ლ უ 8

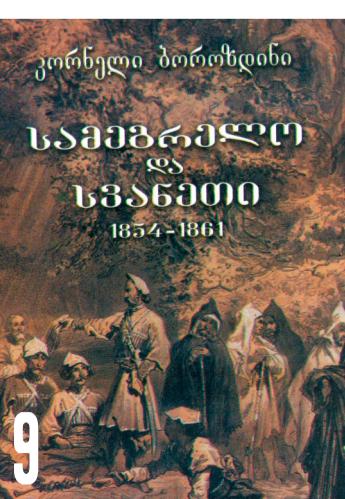
ასეთ პრობლემებს
შორის განსაკუთრე-
ბულ ყურადღებას იპყ-
რობს მეგრული
გაზეთების გამოცემის,
ი. უვანიას საქმიანობის,
“მაფალუ”-ს, ე.წ.
“მაფალუელების” და
საერთოდ “მეგრული
საკითხის” ისტორიის
მეცნიერული შესწავლა.

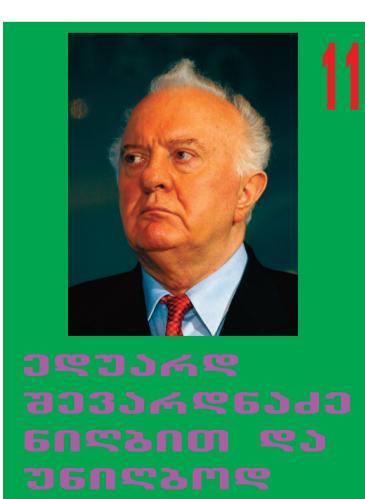
საქართველო გადასარჩევი! 3-10 გიორგი (გონი) ცავა

ნაფარების მიმართ ერთი შემთხვევა ისტორიული აღმინდან “გულა-
ტია”, რომელის აგზირი გახლავი თაგდადნა ული გამულივებილი და
ჰეშგრიტი კონტი დანებებ აავლეს მე ფიცია, ბიაგაზრგი გახმა-
ტილობის, 113-ე და 107-ე ილავა აღმოს დაგდებიდნ. 080 28 წლის
ასაკში უმიზირა კოლიტივური უაზინდობაშ — საშვილოს საჭ-
ვარულით გასტაციული გულათებით აატრიტი 1924 წლის
ობის გამოგადალი და ასამართლის მიზანი გამოგადალი და ასამართლის
სამართლი კომიტეტის ასაზისებელი არიანადის დროს 080 ზუგდიდის
სამართლის დანიელ უზარ თავისის დამატებით გამოგადალი უნივე-
რსიტეტის მშენებ მუსიკ მუსიკ სამართლა.

6
კორნელი ბორთნენი
სამეგრელო
და
სვანეთი
1854-1861
9

ელია რა-
მარია მარია
ნიკოლოზ და
ავილა

ნაწყვეტები ვაჭლინიჩოს
წიგნიდან "გავპასია"

ისტორიული მასალები

საერთო სამყო გვილები

ნიმორ შონი
ისაკე ქოროვა

Տաս დაპაրզის, Տե დავითყაბու უფლება
Տოც რუსա Տեვե და Տոც ქართველს!

(ნაწყვეტები ვასილ ველიჩკოს
წიგნიდან "პავპასია")

1904 წელს, ამ წიგნის ავტორის ვასილ კელიქოს გარდაცვალების შემდეგ, მისი მოსწავლეების მიერ „აგარანტის“ წიგნად გამოცემამ ძალაში ააფიქსია მთელი პლანეტის სომხური მოსახლეობა. ინგლისში მცხოვრებმა სომებმა დიდგვარმა გულბეკიანმა იმ დროისათვის ზღაპრული თანხა – ხუთი მილიონი ფუნტი სტერლინგი (დღევანდველი კურსით, დაახლოებით სამასი მილიონი ლილარი) – გადაიხდა, რათა ამ წიგნის მთელი ტირაჟი გაყიდვიდან ამოედოთ და გაენაგურებინათ, მაგრამ, როგორც ხედავთ, კერავერს გახდა, თუმცა, სომხებმა ნაწილობრივ მაინც მიაღწიეს საწადელს, რადგან წინამდებარე წიგნი გახდავთ ვასილ კელიქოს მთლიანის მთლიანი ნაშრომის პირველი ტომი, მეორე ტომი კი, საერთოდ აღარ გამოსულა და, ჩვენი დიდი მიების მიუხედავად, მაინც კერავერს მისი პოვნა. როგორც ჩანს, ამ ტომის ხელში ჩაგდება და განადგურება გარკვეული საზღაურის ფასად მაინც მოახერხეს სომხებმა.

ხურეთა კატეგორია და მოსეიო-
დებლი პატენტიცისტები, რათა მათი
ხელმრულობა არ გამოიშარავდეს
– და სიმართლე მყისვე აღმოჩნ-
დება მიმწყვდეული ბნელ კუთხე-
თა.

A black and white portrait of James A. Garfield, the 20th President of the United States. He is shown from the chest up, wearing a dark suit, a white shirt, and a dark bow tie. He has a full, dark mustache and is looking slightly to his left with a faint smile.

მაღლა დგას, ქაციბრიობისთვის
ოვალნათელ ჭეშმარიტ სიმაღ-
ლეებს იყერობს და არა მოჩვე-
ნებით ღირებულებებს.

12. სომხურ-გრიგორიანული
ეკლესიის ქონგბის მართვის რე-
ფორმა და სომხური თავისებობა.
1903 წლის 12 ივნისს გამოქ-
ვენდა მისი უდიდებულესობა იმ-
პერატორის ბრძანებულება რე-
სეთში სომხურ-გრიგორიანული
ეკლესიის ქონგბის მართვის მთა-
ვრობის განკარგულებაში გადახ-
ვლის და სახალხო განათლების
სამინისტროსათვის სხენებული
ეკლესიის იმ ქონების გადაცემის
შესახებ, რითაც ხდებოდა ყოფი-
ლი სომხურ-გრიგორიანული საე-
კლესო სასწავლებლების არსე-
ბობის უზრუნველყოფა, ხოლო
თავად სასწავლებლები განა-
თლების სამინისტროს შემადგენ-
ლობაში 1898 წელს გადავიდა.

საეკლესიო მიწები გადავთ მი-
წათმოქმედებისა და სახელმწიფო
ქონების სამინისტროს გამგე-
ბლობაში, კაპიტალის მფლობელი
კი გახდება შინაგან საქმეთა სა-
მინისტრო. უძრავი ქონების სა-
კუთრების უფლება დარჩა სომ-
ხურ-გრიგორიანულ კლესის, შე-
მოსავლებიც მის კანონიერ და-
ნახარჯებს მოხმარდება, ზოგიერ-
თი ხარჯის გარდა.

Հյուշերածությունը կո մատո չէ՛՛ մա-
րություն մշցոնքրցի լինու ոյցնեց-
արա “մշցոնքարո տաճամց նաշընեց”,
արամից “սածորունարո մեծարյու մո-
մացալու մշցոնքրցի”. յ.օ. օւսուն
լինու մոցագորնեցնեց մըրցին և
դա չէ՛՛ մարություն լինու աթարուն
արա պատուածմունաշընուն արց ույ մեշ-
չունու հառաւու.

და აյ სომებმა პატრიოტებმა
იფიქრონ ამის თაობაზე მშვიდად,
მოჩვენებითი, ცრუ თავმოყვარეო-
ბის გარეშე და ისე, რომ უკუაგ-
ლონ თავიანთი არამკითხე მეს-
ვეურთა წინაშე შიში.

და ნუ გააიგივებენ საკუთარ
თავს სომქ ხალხთან ის შვო-
თისთავები, რომელთაც არად ენ-
ადგვებათ მათი სისხლი და
არცხვენ ჭეშმარიტ სომქთა სა-

ხელვის; ტყიულად ცდილობებ
ეს არაკაცები, რომ მათ ინტრიკებს
გარიდგებული წესიერი სომები
ადამიანები “ძნელეთის მოციქუ-
ლებად” მოიხსენიონ.

საღი აზრის ზეიმი აქ არასოდეს
შედგებოდა.

ვარი საქმე უკვე ბაკეთდა.
ნაწილობრივ, ეს საგანონმდებლო ზომა იღეურ ზეიმს მოასწავებს ამ სტრიქონების ავტორისათვის. მთელ რიგ წერილებში, რომელიც მე ცენტურის წინაღობებში გავაძორინე, თუნდაც დამახინჯებული სახით, მაშინ, როცა გაზეთი “კავკასია” ჩემი რედაქტორობის გამოღირდა და 1903 წლის ივნისში გამოცემულ წიგნში “რუსული უწყებანი” მე ჩემი შესაძლებლობისა და ძალების ფარგლებში კვლილობდი გამომერკვია სომხური ეკლესიის საკითხი და მიყეთითებდი ზუსტად იმ ზომების გატარების აუცილებლობაზე, რომლებიც დღეს სასარგებლოდ და ოთვისდროულადაა აღიარებული და რისი გამოისობითაც მათ კანონის სახე მიიღეს. მხოლოდ ამგვარი ერთი ფაქტიც კი საკმარისია, რომ გამოდგეს მაღალ სულიერ ჯილდოდ იმ უმაღლერ სამუშაოსათვის, რასაც სახელმწიფო და სახალხო ინტერესების გამოვლენა ეწოდება, და რაც ესროგენ არ მოსწონო უცხოსხეულოვან თრგანიზაციებს და მათ დამქაშებს. მათი მისამართით გამოთქმული სამართლიანი შენიშვნა იწვევს ცილისმრავებლური, შავგნელი ბრალდებების ნიაღვარს, ჩვენს დადანანაშაულებას რასობრივ შეუწყნარებლობაში და სხვა.

ამ შემთხვევაში, ურიგო არ იქნებოდა იმის კიდევ ერთხელ აღნიშვნაც, რომ ახალი დონისძიება, რომელიც ესოდენ არ მოსწონთ სომქე ნაგორობმრეწველებსა და სხვა ჯურის პოლიტიკანებს, ყვირელებასად ნაკარახევია სომები ხალხის სულიერებასა და მოქალაქეობრივ ინტერესებზე ზრუნვით. ამ ხალხისათვის მეტად მნიშვნელოვანია, რომ ეკლესიის სახსრები ეკლესიას კე მოხმარდეს, სკოლის სახსრები კი — სკოლას. და რაც მთავარია, მოხმარდეს უაღრესად მაღალმარმოებლურად, ე.ო. ხალხსა რომ მიიღოს განათლებული სასულიერო და საერო ხელმძღვანელები, რომლებიც თავანთი მოღვაწეობით განამტკიცებენ „შვეიცარიან და პოლიდადული რუსები“. ამ „უპანასკნელს რუსეთი აძლევს ქველა თავის ხალხს, თვით უცხოტო-მელთა გაჯიშებულებულ ხელმძღვანელებსაც კი. როგორც ყველგან, ასევე იმპერიის სამსრუთ აზიის კარიბქვეთან მდებარე ტრმებში რუსები ხელისუფლების შემოქმედება იმ ხალხთა მასის სულიერი

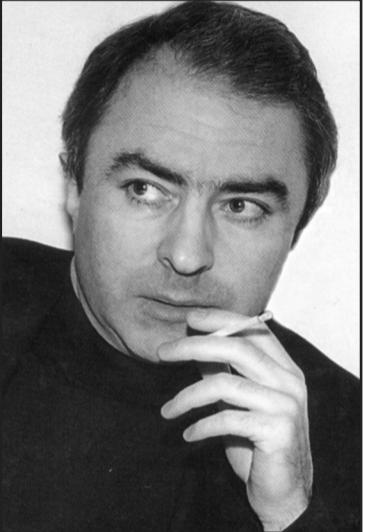
განვითარებისა და თავისუფლების
საქმეს ემსახურება, რომლებიც
ჰქონდა მთავრობისა და
თანამდებობის ღირსნი არიან.

დასტურად, რომ საგვებით გა-
მართდა ჩემი გამოკლევების შე-
დგები, რომლითაც ფაქტორად და-
ვამზირე სომხების სოციალურ-პო-
ლიტიკური არაპეტილსამედოობა.

Հյեր կօժցաք զաշկածօման յոթինօն-
սաս, մուղեցած լուս վիճակը-
ջայուղինօսա և առ շետամոցնեցինօսա,
եմորած մովացած և շայինար օմուն
տառձակեց, ըստ երամեց ելությունու-
թիւր մոռացած լուս յառաջամացաց-
յաձուրածու արտօն սամրցեցալու-պո-
լուսուրաց գրադարանուն նախոցո, ըս-
տաց շահագուշակ մոյզացարտ պո-
լուսուրաց գարտալուս գարտալուս մո-
լուսուրաց մարդամաց.

Հանե ՌԵԽՈՒ ՁԵՐԸՆԾԵՐԸ

საქართველოში არსებული
პოლიტიკური ვითარების შესახე
ვესაუბრებით ცნობილ
ქართველ პოლიტიკოსს
ალექსანდრე ჭავჭიას

- ბატონი ალექსანდრე, რო-
გორც აღლიტი ეორსი და ადამიანი
მუდამ აკვირდებით საქართვე-
ლოში მიმდინარე მოვლენებს, რო-
გორ შეაფასებთ ჩევნს ქვეყანაში
არსებულ ვითარებას?

— სააკაშვილის გადაეყენება
მანამდე არ მოხდება, სანამ კარ-
გად არ დადგება ფეხზე ის
მექანიზმები, რომელსაც ამერიკის
შეერთებული შტატები ამზადებს
სააკაშვილის შემცველებად. ოუ
ამერიკელები დარწმუნებიან,
რომ მათი კაცი, მათი კანდიდა-
ტურა გახდება საქართველოს
პრეზიდენტი, მაშინ მიიღებს გა-
დაწყვეტილებას სააკაშვილის გა-
დაყენების შესახებ.

— ვინ არის ის ქანდიდატურა
ორმელსაც, თქვენი თქმით, ამერი-
კა სააკაშვილის შემცვლელად ამ-
ზაობდა?

— არის ასეთი კანდიდატურები: იგივე ალასანია, იგივე ბერჯანაძე. შეიძლება უახლოეს მომავალში გამოჩინდეს სხვა კანდიდატებიც, თუმცა ამავე დარღვევა

დატურაც. დღეისათვეს, მოითხ-
დად, ალასანისა და ბურჯანა-
ძეზე აკეთებს აქცენტს ამერიკა,
მაგრამ ჯერჯერობით არცერთ
მათგანს არა აქვს ისეთი უპი-
რობო ავტორიტეტი, რომ პრეზი-
დენტი გახდეს. ამიტომც თვლი-
ან ამერიკელები, რომ ჯერ არ

— ოპზიციაში არიან გარე-
ვეული ძალები, რომლებიც ხაზს
უსვამენ, რომ აუცილებელია რუ-
სეთთან დიალოგი და ურთიერ-
ოობების დალაგება.

— თავის დროზე ამას ამბობ-
და სააკაშვილიც! იგი აცხადებდა,
რომ დაამყარებდა რუსეთთან

ნორმალურ ურთიერთობას, რაც
ეკონომიკური თვალსაზრისით
უმნიშვნელოვანები იქნებოდა სა-
ქართველოსათვის. საკაშივიღმა
ამ დოზუნგებით მოჰყვა მო-
სახლების უდიდესი მხარდაჭე-
რა, მაგრამ შეძლებ რა ურთიერ-
თობებიც დაამყარა რესეტოან,
ამას კველა გხედავთ. სამწერ-
ოდ, დღეს არც ოპზზიცაშია
ისეთი ფიგურა, ვისაც ძალუს
რესეტოან ურთიერთობის და-
მყარება!

— არიან საქართველოში ადა-
მიანები — პოლიტოლოგები, პო-
ლიტიკოსები, რომელებიც ფიქრო-
ბენ, რომ სააგაშვილის ხელისუ-
ფლება სრულიად მისაღებია
კრემლისათვის და რომ რესეტი
კველანაირად უწყობს ხელს საა-
გაშვილის ხელისუფლების გა-
ხანგრძლივებას. ამ მოსაზრებას
თუ ეთანხმებით?

— დიახ, მე ვიზიარებ ამ მო-
საზრებას! რუსთაში პრინც
პოლიტიკური ფრენგი,
რომლებსაც მთელი ამ
ფლების განმაგლობები
ძალიან უხაროდათ,
რომ საქართველოს ხე-
ლისუფლებაში არის
სააკაშვილი და მისი
ჯგუფი. მიხეილ საა-
კაშვილის ხელისუფლე-
ბაში ყოფნა განსაკუ-
თრებით უხაროდათ აფ-
ხაზეთისა და ოსმეთის
სეპარატისტულ წრეებს,
რადგან გათითვის რუსე-
თისა და საქართველოს
ურთიერთობების გაუარმ-
სება მაღამოსავით
იყო. დღესაც არიან რუსეთში
ანტიქართულად განწყობილი პო-
ლიტიკური ძალები, რომელთაო-
ვისაც სააკაშვილი ყველაზე მი-
საღები ფიგურაა. ზოგიერთ რუს
პოლიტიკოსს ბევრჯერ უთქვაშს
ჩემთვის, რაში გვჭირდება სა-
ქართველოში სხვა ხელისუფლე-
ბა, რომელიც შეიძლება, სააკაშ-
ვილზე ჰქვიანი აღმოჩნდეს, იყოს
ისევ სააკაშვილიო!

ოშესთის ამ პოლი-
ტიკურ ძალებს, ასევე
მოსპოზი მყოფ აზნა-
ზურ და ოსურ ლოგაბეს
არანაირად არ აფყობთ
საქართველოს ხელისშ-
ვლებაში ისეთი გუნდის
მოსვლა, ვისთანაც რუ-
სეთი დიალოგს დაიწყ-
ებს! ამიტომაც ამ წევებისათვის
საბაკაშვილი აბსოლუტურად მი-
სადებია, ისევე, როგორც მისადე-
ბი იქნება ნებისმიერი ძალა, რო-
მელსაც ამერიკა დახვამს სა-
ქართველოს ხელისუფლებაში.

– ოატომ არ აწყობთ რუსეთის

კონკრეტული

იმ პოლიტიკურ ჯგუფებს, რომლებზეც თქვენ საუბრობთ, საქართველოს ხელისუფლებასთან დიალოგის წარმოება და ურთიერთობის ნორმაციზარიზა?

— საქართველოს ორგ
ჰყოლოდა ისეთი ხე-
ლისუფლება, ორგელიც
შეძლებდა რუსთოან
საერთო ენის გამონახ-
ვას, მაშინ არ მოხდე-
ბოდა ის, რაც მოხდა
აბგისტოზი. არ მოხდე-
ბოდა აფხაზეთისა და
ოსეთის დამოუკიდე-
ბლობის აღიარება. 30-
საც მიზნად ჰერცლა აფ-
ხაზეთისა და ოსეთის
დამოუკიდებლობა,
მისთვის აპსოლუტურად
მისაღები იყო და არის
საკავშირო და მისი
აღმოჩენა.

გრამ ადამიანი, რომელიც პუტინ-თან არის ახლოს, არ გააკეთებდა იმ განცხადებებს, რომელიც ებრალიძემ გააქმოა.

— დიდი მითქმა-მორქმა მოჰყვა
გენერალ ბორისოვის განცხადე-
ბას იმის შესახებ, რომ რუსეთის
სამხედრო ძალები კარგად იც-
ნობდნენ სამაჩაბლოს ტერიტო-
რიას, რადგან იქ საბრძოლო
მომზადებას გადიოდნენ. სა-
ქართველოს ხელისუფლებაშ ეს
განცხადება ჩათვალია აღიარებად
იმასთან დაკავშირებით, რომ აგ-
ვისტოში ომი რუსეთმა დაიწყო.
რას გვერდით ამის შესახებ?

— არ ვიცი, რატომ მოინათლა

ბორისოვის ეს განცხადება აღიარებით ჩვენებად. ეს სასაცილოა! რა თქვა ბორისოვმა ახალი? ჯერ კიდევ 2008 წლის ივნისში ვიცოდით ყველამ, რომ ოსეთში წერთხები ტარდებოდა და რადაც გადაჯდულებები ხდებოდა. საქართველოს ხელისუფლება სულ ეძებს ახალ-ახალ ფსევდო ფაქტებსა და არგუმენტებს, რათა მსოფლიოს დაუმტკიცოს, რომ საკაშვილი არ არის დამნაშავე იმაში, რაც 2008 წლის აგვისტოში მოხდა.

— ბალიან ცოტა დრო რჩება
ტალიაგინის კომისიის დასკვნის
გამოქვეყნებამდე. საქართველოს
ხელისუფლებიდან უპვე გა-
მოკრთა ასეთი შინაარსის კო-
მენტარები: იმედია, ტალიაგინის
კომისიის დასკვნა პროწუსული
არ იქნება! თექვნის აზრით, რას
ნიშნავს ასეთი წინასწარი კო-
მენტარები და როგორი შეიძლე-
ბა იყოს ტალიაგინის კომისიის
დასკვნა?

— ეტყობა, ტალიავინის კომისა
ისეთ დასკვნას ამზადებს, რომე-
ლიც სააგაშვილის ხელისუ-
ფლებისათვის სასარგებლო არ
იქნება და ამიტომაც წინასწარ
ნერგავენ მოსახლეობაში აზრს,
რომ ეს დასკვნა შეიძლება პრო-
რესუფლი იყოს. **საქართვე-
ლოსათვის, ჩვენი შვებ-**

ნის ჭერითორიული
მთლიანობისათვის,
არანაირი მნიშვნელო-
ბა არა აქვს იმას, თუ
რა დასკვნას დაღებს
ტალიაგინის პომისია!
საჭაროველოს მთავარი

შეგდურება არის ის,
რაც დაიყო შევარდ-
ნაძემ და რასაც ამრმე-
ლებს სააკავილი. გვუ-
ლისხმობ იმ შაზრო
პოლიტიკას, იმ არტი-
სტორიას, რომელიც მი-
მართულია იქითპენ,
რომ ვიღაც გაეროს ან

ԱՅՐՈՒԺԱՑՑՈՐՈՍ ՊԱՐԹԱ-
ԲԱԾՑԵՆԵԼՍ ԻՃԵԱՑ ՃԱ-
ՑՄԱՑՔՈՅՑՈ, ԿԵԼՈԽԵՎՈՂՋ-
ԲՈԽ ԱռԸՆՉԻՐ Ա ԹՈԸՆԱԽԱԾ ՃԱ-
ՐԵՑՆԵԼ ՀՎԱՅՔԻՑ Ե ԱՐՈՍ ԱՎՄՈՒ-
ԸՆ ԴԱ ԵՍ ԱՐՈՍ ԽԵԶՆ ՀՎԵՅՆՈԽ Ս-
ՅԵՋՈՂՐՅԵԲ! ԵԽԵՆ ԱՐՈԱԾ ԱՐԱ ԿԵ-
ԼՈՒՐ ՈՅՆԵՅՈՒ, ԱՐԱ ՏԱԵԼՄՎՈՒՅԹ Մ-
ՈՎԳՎԱՇԵՅՈՒ, ԱՐԱՄԵՋ ՕՄԻՋՄԵՈՒՊ-
ՐԵՅՈ. ԸՆԱԵ, ԸՆԵՍ ՏԱՎՐՈՎԵԼՈՍ
ՔՎԱՅ ԱՐԱ ԿԵԼՈԽԵՎՈՂՋԵԲ, ԱՐԱՄԵՋ Օ-
ՄԻՋՄԵՈՒՊՐԵՅՈՒ ՃԱՇՄՈ, ՐՈՄԼՈՂ-
ԲՈՅՑ ՏԱԽՈՎԱՁՈՎԵՅՈՒ ՄՐԾՅՄԵՅՈՒՍ
ԸՆ ԳԱՏՎՈՂՋԵԼԵՅՈՒ ՄԵՐԵՍ ԱՐ-
ՑՈՒՐԸ ՏԿԵՎՈՅԵԲ. ՏՄԼ ՑԵԽԵՑԻՑ
ՔԿՈՒՈԱԾ ՏՈՔՏԱԽԵՅԸ ԸՆ ՐՄԵՅԸԸ,
ՐԱ ԳԱԾՎՈՂՋԵԼԵՅՈՒ ՄՈՈԸԵՅԸ

ხსოვნის სტრიქონები

ნაწყვეტებს მეგრულ ენაზე შექმნილი ისტორიული პოემიდან “ბულათია”, რომლის აგტორი გახლავთ თავდადებული მამული შვილი და ჰეშმარიტი პოეტი დანიელ პავლეს ძე ფიფია, გთავაზობთ გაზეთ “ილორში”. 113-ე წელი ილევა პოეტის დაბადებიდან. იგი 28 წლის ასაკში შეიწირა პოლიტიკურმა უამინდობამ – სამშობლოს სიყვარულით გამსჭვალული გულანთებული პატრიოტი 1924 წლის ოქტომბერგალში დააპატიმრეს იმის გამო, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის არსებობის დროს იყო ზუგდიდის სამაზრო კომიტეტის პასუხისმგებელი პროპაგანდისტი. დააპატიმრებისას დანიელ ფიფია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მესამე ქურსზე სწავლობდა.

დანიელ ფიფია

ბულათია

ვარა ტერც ორჯეგინანცებ
 ვარა ართ დღას ოკიზლოდუ.
 ვაშორწყეთი მუსუ გიაგებ,
 გურით პატგნც არძა ოდუ,
 ვაზოგენც მორდილს მორდუ
 ორჯეგინგდა გეპეთგბუ.
 დღდურულა იშენი ჩხონდუ.
 ოშქურუნა მმინონშა,
 ვართი მაფშალიაშა...
 ბულათია
 სქანი რაგადის ვემეფხვადი!

უტუ
ქმოარჩევილი ლიაშა,
რუსი ხენწიფეს ქაშქურუ
ყაზავებიში რიაშა,
დადია მუს მიოოთინანც
იში კონიხიაშა.

ქაჯღონი სი ჭორემცბ,
ქმილათირე მათი,
ძაკლარი დო ბალანტარი
ჯითაჯინცბ ქთაგვათი.
სი რექ თინერი ჭადილი კოჩი
ვეთვინენქი არდებას,
ჩქო ოგოუშაყარუთუ
ჟირიხოლო განგებასგ;
ვუთხილუათი ოკო
ჯიმა დუდიში წაგებას,
ოკო წამალი დუკაპათი
ფაზაევებიში არდებას.
ჩქიმი რაგადი თენარე
პატონგვი ქდაფორე,
ჭორი უდუს გეგთუსოფე,
ადუდ შულე დოლეგმახორე!..
ართ შორქისთ პატგნეფი
ქმიფშეილუათ ხეშა,
სქანი შინი, სქანი აქიშა
იყუაფუ თეში გეშა.
თქუანცბ: “თიქ ქმზაყოთ
გაჭირება ჩქიმი ვეშა,
ხუნჯის აშაკილერეფი
ქმიფუნეს დოსართეშა!“
მასა თქუა?

ბულათია
 ოე რაგადი
 გამგბმორე შურო გურცუ,
 დამიჯერი ჩირქობებ უტუ
 ბუნტობათ მუთა გურცუ.
 სი ფირქენები ვეკიმინე,
 ტყურათ ებობმორგბუთუ,
 ზისხირქ ქაღლოწიასგნი
 იმაფრთლათ დუდი მუთუ.
 მუთუნ ვამაქიმინება
 დეკჯერი თეში წურთუ.
 ჯგირობუში საგამათ
 ავალო თხისა აა კომიცაოთა

„ უტე ასე მუსუ გიშინქი
შური დაგგმუს ვაუწუა.
ანწი აკას ვაიფულუ
ირფელცე ართო თაქმაფოქუა
სუმი წანა რე ვოცადგქი
ასე ვარე ენანწყუა.
დავითიში ღურაშ აშო
ჩქიმო ვაყოფერე სეანჯი,
ჩქიმი ღუდექ ქაშმოჟყორდგ
შხეა საქვარი გავამანჯი,
ჯარგვალეფი გაიმენდი,
პატგნცე დოუზზადი პანჯი,
დუდი ოკო ინგარანი
საქმე თეში გაეჭპანჯი.

ამ მტერს მართლა დაამარცხებს,
ანდა ერთ დღეს ამოწყვდება.
რატომ გივირს დღეს თუ არ ჩანს –
ბატონს კველა ელაგება,
არ დაზოგავს გაზრდილს მორდუ,
თუ აჯობა გაქვთდება
და თუ მოკვდა – ის ცხონდება.
შიმინასი ეშინიათ,
ბელბელის კის ერიდება...
ბელათია
მე შენს ნათქამს კედარ მიგხვდი!

უტჟ
შენ კი იცი რუს ხელმწიფებ
გლეხთა ჯანყი როგორ აფრთხობს.
დადიანი რადას შეხძლებს
შეგვიტოოს, ხელი გვახლოს.
წარუდები შენ აქ ყმათ,
მეც ამ საქმეს მაზიარე,
ევალი და ბარღნარები
ძირიანად ამოთხარე.
მე ხომ ვიცი ჭავდელ-კაცი,
რომ ვერ ითმენს აგდებასა,
ჩვენ როივე შევიყრივართ
ზენაარს და განგებასა.
არ ვერიდოთ, მმაო, თუნდაც
ჩვენი თავის წაგებას,
რამ წამალი დავუნაკოთ
ყმების ასე აგდებას.
ბატონ-ყმობა რომ დაგამხოთ,
ჩემი რჩვენა ასე გიჯობს,
თავის თავზე ვაპატრონოთ,
ყმა უდლიდან ვამოვგლიჯოთ.
ერთის დაკვირთ ბატონების
ყმას ბორკილი აუხესენი
და იქნება შენი საქმე
შეილთაშვილთა განახესენი.
იგი იტყვის: “მადლიოთ საგსე
იმან გვიყო, — იმან ეხა,
ჯოჯოხეთში ჩაყრილები
გვაზიარა სინათლესა”.
შენ რას იტყვი?

ბულათია
ესე რჩევა
აღარ მოდის გულთან ახლოს,
დამიჯერე, ცდები უტუ-
კერ შევიძლებ გითანაგრძნო.
რასაც ფიქრობ ვეღარ ვიზამთ,
რას მოგვიტანს ამბოხება,
სისხლი თუკი დაიღვაროს
რით შევიძლოთ გამართლება?
ვერაფერსა ვეღარ ვიზამთ
ერთმანეთის ქლება-შფოთით,
კარგი ყოფის მაგიერად
მოთავთ მიწაზა თავამხმდო

უბჟ
ახლა მე შენ რასაც გეტყვი
სელიდმელს არცეროს არ გაანდო,
აწი არას დაგიძალავ
ძალაც შემწევს სათანადო.
არ დავაკელ ცდა და ხელი,
მთელის რწმენის, ხალხის ნებით,
სამი წელი შემთხვეულდა,
რაც ამ საქმეს მიუკრძალები.
დავითისა ხიკვდიდლს შემდეგ
არ მაქვს ძილი, მოსვენება,
თავი ჩემი დავითიწყე,
მხოლოდ ჯანეთ მეტენება.
ქოხმახები ვაიმედვ,
ამოიფოხ ხმა მოწებაც...

ଅ ଶ ଗ ଶ ମ ଏ

ადნიშნული პრობლემებით უცხოელთა დაინტერესება, თვით ამ პრობლემის არსებობა, მათი გაუკუდმართებული გაგება-გამოყენება და ამის გამო მეცნიერ-მკვლევართა მწვავე პოლემიკა, იმის მიმანიშნებელია, რომ გადაუდებელ მეცნიერულ-პოლიტიკურ პრობლემა-ამოცანად რჩება ჩვენი მიზანდასახულობით გამოკვლეული ისტორიული მეცნიერებების მცდარ აზრებს, არამედ კიდევ “ამაგრებდა” დამატებითი, ცნობილი და ზოგი აშკარად საეჭვო ნარატიული წყაროებით. აღნიშნული ნააზრევი ავტორმა გაიმურა მის მიერ 2005 წელს გამოქვენებულ იმავე სახელმწიფო ბიუროშის საყურადღებო წიგნის შესავალ ნაწილშიც (გვ. 23-29).

Օրորուս Դյումոն Հայոցին սա-
բազմաթափանու գաղտնիքնեա. Ակատ
ա. Ածլանի մշունու աշունու-
քունքն Պահամործաւու ուս-

“ମେଘର୍ଣ୍ଣଲି ସାକଷିତୀବ୍” ବେଳେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ଏବଂ ଶବ୍ଦରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ।

აღნიშვნელი ისტორიოგრაფი- რიას “დგაწლი”. ძქ, ჩემი აზრით, “ბ

ული პოლიტიკის მცდარი, დაბახ-
ენა გამოიყენეთ სამუშაოს, ბა-

ოსჯერდი, ცემდეცუქი და
პოლიტიკანური გაშემგება-
რი აღმას ერთ-ერთ უძველეს
მიმართებაში ვითომ საჩოთირო

გამოყენება, მთ შორის, მსჯელობა, და სამწუხარო მოვლენის, ისაკი

გა არარსებული ძეგლული ახ-
ტიქსორთული აგრძონმისაზრ-საც-
ვანიას გახადგურების ფონზე
წამოწევლი დაიდე მეარელის".

არატისტული “ტენდენციებისა” ლავრენტი ბერიას ეროვნულ-

და სამეგრელოს ისტორიის ყალბ მაგალითზე დაფუძნებულ “საქართველოს დეცნტრალიზაციის ტენდენციებსა და პროცესებზე”, როგორც ვხედავთ, სიცრუით სწავლაებს არა მარტო ქართველ საზოგადოებას, არამედ ხელს უშეობს აგრეთვე უცხოელი მკვლევარების დეზორინებაციას.

პატრიოტული “ლგაწლი”. ისტორიის ყალბი ვერსიის ასეთი გაძლიერებით ისტორიის რეალობისაგან კიდევ უფრო დეზორინებირებული გახდა მკითხველი. “საკუთარ” ნაზრებს ა. ასლანიშვილმა დაურთო წინამორბედი პუბლიცისტების ცნობილი მცდარი პასაჟი: “საბენიეროდ იმუამინდელი

ზემოთ აღნიშვნულის გამო გამომიჩნდენ პრობლემის მეცნიერული გაშუქებით დაინტერესებული პირები, რომლებიც „მაფალუ“-ს და „შეგრული საკითხის“ მართალი ისტორიის გამოქვეყნებაში დახმარებით, მიზნად დაისახეს აღმოფხვრილიყო საქართველოს თანამედროვე პრობლემების შეფასების დროს სამეცნიეროს 20-30-იანი წლების ფალი ისტორიით სპეცულირების შესაძლებლობებით.

მაგრამ ისე მოხდა, რომ ჩემს
“მაფალუქს” და “შეგრული საკ-
ითხის” წარმომენენ აღტერნატი-
ვას გამოუჩნდენ ერთი მხრივ
ყალბი ისტორიით დარწმუნებუ-
ლი, ჩემი კვლევის შედეგების მი-
მართ უცნდურესი კვით შეპუ-
რობილი და მეორე მხრივ,
აგრეთვე, ასეკვილური მიზან-
თასახუთობის პატლივისტიკა;

“შინდა, მეითხევეს მივაწოდო
ცნობა ერთი მოსაზრების
შესახებაც, რომელიც ძირულად
განსხვავდება მისაგან, რაც უკვე
ფორმირდა, ანუ ამ საკითხის მიმართ
თ. სახოკიას, თ. ქორდანიას, ქ.
გამსახურდიას, ა. ფადავას და სხ-
ვათა, აგრეთვე დამტკიცდე ამ

გამოცემა არ შექმნდო. არადა, სემთა ალტერნაციულმა გამოკვლევამ მოითხოვა უამრავი სათანადო დოკუმენტით ადჭურვილი მინიმუმ 700-გვერდიანი წიგნის „სიმართლე 1921-1923 წლების ეროვნული მოძრაობისა თემაზე მომუშავე ისტორიკოსების დამოკიდებულებისაგან.“

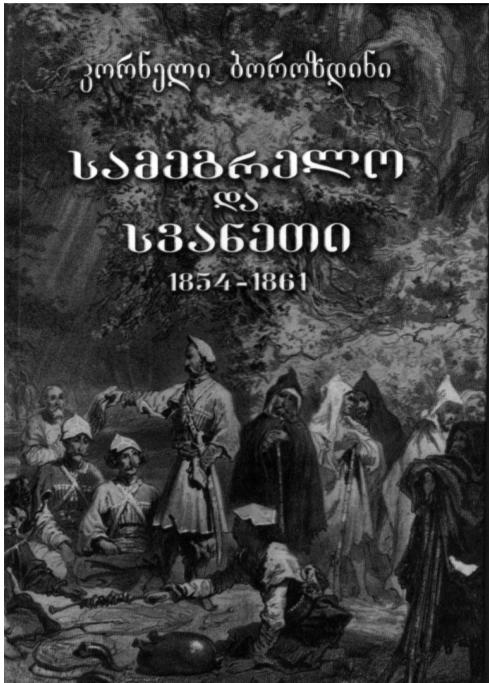
ჩემი პოტენციური სპონსორის
დამფურთხობის როლი ითამაშა
პირველ ყოვლისა იმან, რომ 2004
წელს გაზეო „ასაგაღ-დასაგაღ-
ში“ (№27, 28, 29) გამოქვენდა ჩემი
მეგობრის, თანაკურსელი ის-
ტორიკოსისა და ცნობილი ჟუ-
რნალისტის ალექო
ასლანიშვილის წერილების სე-
რია „შეგრელთა საქმე“, რომლის
ბოლო ორი (№28 და №29) წერ-
ილი (“აშორდია, მაფალუ, უგა-
ნიძა...”) არა მარტო სიტყვა-
და მიხეილ ჯავახიშვილის
პოლიტიკური ცხოვრების
შესახებ” ურთავს გამოსაცემად
მომზადებული ახალი ნაშრომის
“მაფალუ”-ს ანოტაციას. რო-
გორც ამ ანოტაციით შეიძლება
ვივარაჟოთ, ბატონი გიორგი
მაფალუელთა და ავტონომისტ-
თა მოძრაობის შეფასების სრუ-
ლიად განსხვავებულ კონცეფ-
ციას იძლევა. ამ კონცეფციის
მიხედვით მაფალუს ფუძემდებე-
ლი სტეფანე გაგუას ჯაშვილის

ელი გამოქვეყნების გარეშე,
ორც ჩანს, მართლაც რჩე-
ო, როგორც საეჭვო და მი-
ელი.
ეველთვის და ყველა ნი-
ში იქნებ მართალი არც მე
და არც ჩვენი ბევრი
ჟადულო ადამიანი. უნაკლო
ადამიანები არსებობენ და
ავტორები.

გიორგი ციციშვილი

ଓଡ଼ିଆ

სამეცნიერო წარმატება საქართველო

ამ წიგნის ავტორის, კორნელი
ბოროზდინის სამსახურეობრივი ქარი-
ჟა კავკასიაში დაიწყო. იგი ჯერ
მთავარმართებლის ქანცელარიაში
მუშაობდა შემდეგ კი (1854 წელს)
სამეცნიერო დედოფალითან მთავლინეს
მიწერ-მოწერის საწარმოებლად და მისი
შეიძლების აღმზრდებლად. 1858 წელს
დაინიშნა სენაკის ოლქის უფროსად,
სადაც 1867 წლამდე იმსახურა. სწორედ
აյ გაეცნო იგი სამეცნიერო მოსახლეო-
ბის კოფას, რომელიც საინტერესოდ აღ-
წერა თავის წიგნში.
ბოროზდინის მოგონებებში საქმაოდ
კრცლად არის გადმოცემული ოს-
მალეთის ჯარების მიერ სამეცნი-
ეროს აწიოკება, რომელიც შემდეგ
რუსმა ჯარისკავშიბმა ალაგმეს.

კორნელი ბოროვდინი

მაღე გაგარინიც ჩამოვიდა იზიუმსეკი-
თურთ. თავადი გაგარინი საერთოდ
რბილის ხასიათის კაცი იყო და დედო-
ფალოან ყოფნის დროს ცდილობდა, რამ-
დენადაც შექმლო, საქმე მშვიდობიანიად
გაეთავებინათ, ცდილობდა თავად-აზნაუ-
რობისთვის ხაგორებინა გლეხებისათვის
წაყენებული მოთხოვნილებანი, რაც შეი-
ძლებოდა, მეტად შექმცირებინა; დედო-
ფალს ურჩევდა უდიერად არ მოჰყორობო-
და გლეხებს. მერჯ სამეცნიერებლში გაგ ხა-
ვნა რამდენიმე ასეული ყაზახუსები და
მათი ოფიცერები და უბრძანა — ხალხს, რაც
შეიძლებოდა, ტკბილად მოჰყორობდნენ. დედოფალს დაპირდა რამდენსამე
გამოცდილ მოხელის გამოგზავნას დასახ-
მარებლად, მანამდის კი ურჩია გორდში
წასულიყო და იქ კვადნა შემდეგი განკარ-
გულებისათვის. მეფისნაცვალს თავისი
მოსაზრება წარუდინა, რომელიც იზიუმ-
სკის დახმარებით შეიმუშავა. მეგრელ
გლეხების არეულობის შესაჩერებლად, მი-
სის აზრით, საკმაო იყო გაგზავნა იქ რამ-
დენიმე მოხელე, მაგრამ ამის ნებას არ
აძლევდა მისის კანკელარიის შტატის სიმ-
ცირე და ამიტომ მეფისნაცვალსა სთხო-
ვა — გაედიდებინა ის შტატები და ტფილ-
ისიდანაც გამოგზავნა ის პირები, რომ-
ლებიც ამ საქმეში გამოადგებოდნენ.

თავად ბარიატინსკის რაეთ კოლუმბია-გრინლანდია და ასევე მოხარეების უკვე მისული პქონდა, ახლა ამგვარსავე მოხსენებას ელოდა გაგარინისაგან, რომ თავისი აზრი დაესკვნა ამ საქმეში. მაგრამ მათი მოხსენება ერთისაც და მეორისაც იმდენად წინააღმდეგი იყო ერთი-მეორისა, რომ ბარიატინსკი ჩააფიქრა. ამბოთების ჩასაქრობად და სამეცნიეროში სრულის სიმშვიდის დასამყარებლად საჭიროდ მიაჩნდა მხოლოდ და მხოლოდ სხვა ადმინისტრაციის შემოღვბა. ეს ადმინისტრაცია შედგენილი უნდა ყოფილიყო, თუმცა დროებით, რეს მოხელეთაგან; გაგარინი კი შესაძლებლად სთვლიდა საქმისათვის ეშველნა უფრო ადვილათ და უბრალოდ: შინაურის ძალებით. მხოლოდ ამათოვის უნდა მიემატებინათ რამდენიმე პირი, ტფილისიდან გამოზიარებული. რაეთ ორს ადგილობრივს ადმინისტრაციონს ასეთი ორი ერთი-მეორის მოწინააღმდეგებე აზრი პქონდა, შეუძლებელი იყო ამ გარემოებისათვის კურადღება არ მიექციათ. გაგარინის, როგორც უფროსის პასუხისმგებელ პირისა, წარმოდგენილი მოხსენება თავისთავად შეიძლოა, კომისარის საქმის მიმართ და მხოლოდ დაგენერაციის მიუღიარებული და მხოლოდ, თუ საჭიროდ დაინახავდა, ითათბირებდა გენერალ-გუბერნატორთან და მას მიპარავდა ზოგიერთ შემთხვევაში დახმარების სათხოვნელად და ამ შემთხვევაში გაგარინის უარის თქმის უფლებაც არ ექვნდოდა. გაგარინი დუკრუასის ცოტათი იცნობდა და ეს გარემოება უფრო უწყობდა სელს – მათს შორის, პირველ შეხვედრი-დანვე, გულცივი ურთიერთობა დამყარებულიყო.

სულ სხვანაირად იყო საქმე დუკრუასისა კოლუმბიაკინთან. ესენი ხელი მეგობრები იყვნენ, და დუკრუასიმ კოლუმბიაკინთან საუბრის დროს თავისოვნის ბევრობაში სასარგებლო ცხობა მიიღო. დუკრუასის ტფილისიდან სამოჟვეა სამი მოხელე ბარანივესკი, უულცინსკი და შერემეტივივი სამნივე ტფილისის იმ დროინდელ მოხელეობაში საუკეთესოებად ითვლებოდნენ და დუკრუასის მოწვევით ხალისით მიღოდნენ სამეგრელოში.

ამ კომისიას გენერალ-გუბერნატორმა აახლა გამყოლები, თარჯიმიანები, გადამწერები, საქანცელარიო ნივთები და სხვა. თავად გამოიწვია მოსახლეობა და მას შემთხვევაში გადასახლდებოდა გენერალ-გუბერნატორთან და მას მიპარავდა ზოგიერთ შემთხვევაში დახმარების სათხოვნელად და ამ შემთხვევაში გაგარინის უარის თქმის უფლებაც არ ექვნდოდა. გაგარინი დუკრუასის ცოტათი იცნობდა და ეს გარემოება უფრო უწყობდა სელს – მათს შორის, პირველ შეხვედრი-დანვე, გულცივი ურთიერთობა დამყარებულიყო.

შეიძლება ქოფილიყო საკმარ სატურად იმისა, რომ საქმე ისე გადაწყვეტილიყო, როგორც იგი იწერებოდა; მაგრამ კოლუბიაკინი, მართალია უმცროსი პირი იყო და სამეგრელოს საქმეებისათვის პასუხისმგბაც არ ჰეყდო, სამაგიეროთ ცნობილი იყო თავს გამოცდილებით საერთოდ და ისიც, რამდენიმე დღის შემდეგ გაემგზავრა სამეგრელოსკენ.

დუკრუასიმ ყოველთ უწინარეს გორծში ინახულა დედოფალი. დუკრუასი მეტის-მეტად ზრდილი იყო, დიდი ტატის ქაცი ენამოსწრებული, სასიამოვნო მოსაუბრე და ამავე დროს სერიოზულათ ეკიდებოდა იმ

საქმეს, რაც დავალებული პქონდა. დედოფლადზე ძალიან გარგი შთაბეჭდილება მოახდინა და დაპირდა – ყოველ ღონეს გილონებთ არეულობის მოსასპობად და სამეგრელოში სრულის მშევრებიანობის დასამკარებლადო. მოიარა ერთი ნაწილი ოდიშისა და თავის რეზიდენციად ქვაშეორი აირჩია. პირველ დღიდანვე კომისიას აუარებელი მთხოვნელი მიაწყდა ყველა წოდებისა. დუკრუასის მიერ ჩამოყანილი მოხელენი დიდიდან საღამომდევ მუშაობდნენ და ათასნირ დავალებებს ასრულებდნენ, მაგრამ საქმეს მაინც ვერა სწოდებოდნენ: საჭირო შეიქმნა მიეტველებდნა ყაზახუსების ოფიციელი და აგრეთვე რამდენიმე მეგრელი თავადი თუ აზნაური, ვინც კარგად დაპარაკობდა რესულს.

კომისიის მუშაობას უმეტესად საქმის მორიგებით გათავების ხასიათი ჰქონდა. მაგრამ დუკრუასი მაღლე დარწმუნდა, რომ ეს მხოლოდ დროებითი მაღამო იყო, იარის მომზუმებელი; გაგრინს სწორედ ამის მქონე და, მაგრამ სამეცნიეროს ხაქმეს ეს არაფერს უშეველიდა; სხვა გზა არ იყო, აქაც უნდა შემოიღებულიყო მოელის ამიერკავკასიისათვის საერთო დაწესებულებანი სასამართლოს და პოლიციისა, და ამათ სათავეში უნდა დაკენებინათ სამსედო გუბერნატორის უფლებით შემოსილი კაცი. აბა, რა ოქმა უნდა, ეს დელოფალს არ ესიამოვნებოდა, და აუცილებლივ ყალბ მდგომარეობაში ჩააყენებდა, ამიტომ მასთან მოდაბარაკება უნდა გაემართნათ და ჩაეგონებინათ ის აზრი, რომ საჭირო იყო თავის ნებით გასცლოდა აქცურობას და თან კარგა სნიო, რათა მას აქ არყოფნაში შესაძლებელი ყოფილიყო სრული სიმშეიდვე და წესრიგი დაემყარებინათ.

დუქრეზაიმ მეფისნაცვლისათვის მირო-
მეულ მოხსენებაში ყოველივე ეს აღნიშვნა
და დასძინა, რომ მოელი მეგრელიბა
მეტად გრძელის მთავრის მართვა-გამ-
გეობასაო. ყველაზე პატივცემული და
მშვიდობის მოყვარე ხალხი
თავადი შვილების გვარისა ამას იძახის –
თუ ასეთი წეს-განწყობილება ჩვენში არ
გამოიცვალა, ყველაფერს მივატოვებთ და
სულაც გავეცლებით აქაურობასაო. სამარ-
თალი არსადააო, ადმინისტრაციამ სული
ამოართვა ხალხს გადასახადებით, თვითონ
წილი უდევს ქურდობასა და ეხადობაშით; სამართალი აშკარად ფულზე იყიდება; სასწავლებლის სექტებაც არ არის, ბავშვებს საშუალება არა აქვთ, სადმე
რუსეული ისტავლონო; დედოფალს მხ-
ოლოდ ისა პნებავს, რომ იმეფონს, სასახლევ-
ბი ააშენოს და ხალხის მართვა-გამგეო-

დედოფალი განაწყენებული იყო დუქრე-
ასის მოქმედებით, რომელმაც იმდები არ
გაუმართლა და მხარი არ დაუჭირა მისი
რეკომენდაციის შევარტვებას. აიღო და ფიცხელი
მიწერ-მოწერა გამართა ტფილისედ ნათე-
სავებთან, რომელიც ჰორების სახით ატა-
ბინებდნენ ყველაფერს, რასაც მის საქმეე-
ბის გამო ბარიატინსკისგან გაიგონებდნენ. ამ
ჰორებმა მეტად ამბევრებს დედოფალი
ბარიატინსკის წინააღმდეგ. თავის მდგო-
მარებობას დედოფალი ისე მაღლა აყენებ-
და, რომ, მისივე სიტყვით, გიდაც ბარიატინ-
სკი მას ვერას დააკლებდა. სულ ცოტა
ხნის წინად, როცა პეტერბურგში იყო, დედ-
ოფალს სრული საბუთი ჰქონდა იმისა, რომ
იმპერატორი და იმპერატრიცა მეტად
კეთილგანწყობილი იყენენ მასთან.

დედოფალი მიხვდრილი იყო, თუ რა
ჰქონდა დაგალებული ზ-ს. ეს უკანასკენელი

ბისათვის აღარც კი ფიქრობს, რადგან ყველაფერი სავსებით ჩიქვანების გვაროვნობას მიანდო და ისინიც ძარცვავენ კველასაო.

თავადი ბარიატინსკი სავსებით დაუთანხმა დუკრუასის და მონიღომა დედოფლთან ჯერ შინაურის ხასიათის მოხსენენ ხელში ჩამოვიდა თუ არა, ნამდვილ ქალურ ხერხიანობით მოეპყრა, რომ ამით უფრო მეტად ეგრძნობინებინა ბარიატინსკისთვის – შენს მოციქულს არად ვაგდები. წ-ს მეტად ალერსიანად დაუტყვდა, გააცნო თავისი ბავშვები, ყველანი, ვინც გარშემო მო ქვითანა, ურთის სიტყვით, მოაწედა რო-

კავშირის ქადაგი მისამართის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
აღმაპნარაკებლად ერთ-ერთი თავისი პირა-
დი ადიუტანტთაგანი, **ბ. გაეგზავნა.**

ბ. მდიდარი ვინმე იყო, ჩინებული, ჰქონ-
და ფლიგელ-ადიუტანტის წოდება,
დაახლოებული იყო ხელმწიფესთან და
მეფის ხაცევლთან. ყველა ამ დირსებით
შემუშავ კაცის საშუალებით დედოფალს
თითქოს ნდობით და გულგაბსნილად
ენდა ელაპარაკნა მეფისხაცევლთან, და
მაშინ დუკრუასის წარმოდგენილი აზრიც
სავსებით განხორციელდებოდა. როცა
გზა დაუღოცა **ბ-ს**, ბარიატინსკიმ, სხვათა
შორის, დაავალა - ქუთაისში რომ იქნებით,
ინახულეთ 6. კოდუბიაკინი და მოვდა-
პარაკო, რათა მისი გამოცდილება საქმის
კონტაქტის მონაცემთვის

კეთების დროს გამოიყენოთ. ქუთაისში ჩამოსვლისას თავადი გაგარინთან სადარბაზოდ რომ იყო, ჩ. შემდეგ კოლებიაკინთან წამოვიდა სადილობის წინ. გენერალი ჩ-ს თავის ჩევულებრივის აღლერსიანობით და გულკეთილობით მიეკვდა. ჩ-მაც დაუფარავად აუხსნა მიზეზი თავის ჩამოსვლისა. კაბინეტში ამ დროს მეც ვიჯექი. გენერალმა ჩემი თავი გააცნო ჩ-ს და დაუმატა: — ამის აქ ყოფნა ზედმეტი არ იქნება, რადგან დედოფლის საქმებსა და სამერიკლოს ჩამენ უკათ იცავდებოდა. რომ ასეთი ხერხები მაშინდელს მის მდგომარეობაში მყოფს მაინცადა-მაინც ხელს არ მისცემდა.

ჩ-ს ტფილისში დაბრუნებისას, თავადი ბარიატინსკი მეტად გაოცებული დარჩა მის მოხსენებით. მაგრამ მაინც არ უნდოდა დაუჯერებინა, რომ დედოფალი თავის საზიანოდ მოიქცეოდა, ამიტომ თვითონ დეკრუასის მიანდო წასულიყო დედოფალთან და ცდილიყო დაუჯერებინა როგორმა.

